

Gibanje za inflacijo dolarja napreduje

Zagovorniki inflacije hočejo, da vlada natisne novega papirnatega denarja v vsoti dveh milijard dolarjev. S tem bi vlada plačala obveznosti veteranom svetovne vojne, kar naj bi dvignilo cene blagu in vrednostnim papirjem

Washington, D. C., 21. apr.—Gibanje za "kontrolirano inflacijo" denarja, ki naj bi ustavilo deflacijo in pognalo cene blagu navzgor, je dobilo v zadnjih dneh velik zamah v kongresu. Gibanje pridobiva čedalje več pristašev in zagovornikov in bo nedvomno tvorilo najvažnejše vprašanje v Ameriki v prihodnjih par tednih.

Inflacionisti zagovarjajo načrt, da vlada tiskarne natisne novih bankovcev za več kot dve milijardi dolarjev. S tem bi se vrednost dolarja znižala, cene potrebščin bi pa poskočile. Vlada bi lahko izplačala veteranom svetovne vojne bonus in denar bi potem prišel v obtok.

Zborniški pododsek za bančne in denarne zadeve je priporočil v sprejetje Goldsboroughovo predlogo, ki predvideva "kontrolirano inflacijo" dolarja po odobru federalnega rezervnega sistema.

Senator Arthur Capper je večer izjavil, da bo kongres priporočil sprejeti inflacijski načrt, če se bodo finančni krogi upirali stabilizacijskemu predlogu.

"Ta načrt", je dejal Capper, "zahteva direktno akcijo s strani kongresa. Dovoliti mora tiskanje papirnatega denarja v vsoti \$2,500,000,000, katerega naj bi se potem razdelilo med veterane svetovne vojne. Obtoke denarja bi se povečala. Veterani bi na primer v državi Kansas dobili krog 35 milijonov dolarjev, katere bi lahko potrošili".

Kongresnik Wright Patman je rekel, "da je večji obtok denarja potreben in izplačilo bonusa s novimi bankovci bi ustvarilo zmerno inflacijo, ki pa ne bi ogrozila zlatega standarda. Nakupovalna moč bi se povečala, cene potrebščin bi se zvišale, industrijske aktivnosti bi se poživile, cene vrednostnih papirjev, bondom in lastnin vseh vrste bi poskočile. Vladi ne bi bilo treba izdati bonde izdaje za izplačilo vojaškega bonusa niti naložiti višjih davkov v svrhu uravnoteženja budžeta."

Eugene Mayer, načelnik odbora federalnih rezervnih bank, nasprotuje Goldsboroughovi predlogi in izplačilu vojaškega bonusa. On smatra načrt za nevarno inflacijo, ki bi imela resne posledice na ameriško finančno strukturo, ako bo sprejeta v kongresu.

Rekord v redukcijah mozd

Najbolj so udarjeni neorganizirani delavci

New York, — (FP) — Lansk leto je bil dosežen nov rekord v redukcijah plač. Med 15. januarjem 1931 in 15. januarjem 1932 je bilo naznanjenih 4403 slučajev redukcij, leta 1930 pa 1235 ali skupno v dveh letih krize 5638, poroča Labor Bureau, Inc., delavska preiskovalna agencija. Od teh so unije prijavile 302 redukcij, ostale pa je utrpelo neorganizirano delavstvo.

Lansko leto se je znižal za služek jeklarških delavcev za 33%, rudarjem na mehkem polju za 25%, na trdem pa 18%. V tem času so se znižale cene živežu le za 17% ali skoraj polovico manj kot n. pr. zaslužek jeklarških delavcev. "Na vidiku pa ni nobenega izboljšanja. Neznanstvo znižanje cen življenjskim potrebščinam se zdalec ne odtehta trpljenja, ki je zapopadeno v brezposelnosti," pravi biroj.

DEPRESIJA V AVTOMOBILSKI INDUSTRIJI

Dohodki v prejšnjem letu so bili štirikrat nižji kot l. 1929

Washington, — (FP) — Dokaz o ogromnem skrcenju aktivnosti v avtomobilski industriji, odkar vlada depresija, je bil podan po grupi voditeljev te industrije na zaslišanju pred senatnim finančnim komitejem. Voditelji so priedrali, naj kongres s dodatnimi davki na prodajo motornih vozil ne uniči avtne industrije. Slika, katero je očrtal George M. Graham, predsednik Narodne avtomobilske trgovske zbornice, je bila povsem drugačna kot jo skuša prikazati administracija, kadar govori o posiljenju aktivnosti v avtne industriji.

Graham so spremljali Edsel Ford, W. L. Sloan, predsednik General Motors Co., Walter Chrysler in Roy Chapin, predsednik Hudson Motor Co. Graham je dejal, da je število delavcev v avtomobilski industriji v zadnjih dveh letih padlo od 590,000 na 340,000, toda od slednjega števila je komaj ena tretjina stalno zaposlena, ostali pa delajo le par dni v tednu. Mezdana izplačila so padla od \$1,028,971,000 l. 1929 na \$453,000,000 v prejšnjem letu. Ako bo kongres naložil dodatne davke na motorna vozila, tedaj bo pognal industrijo v bankrot in tako povročil še večjo brezposelnost.

Dalje je Graham izjavil, da so se profiti avtnih kompanij zmanjšali od \$331,538,970 l. 1929 na \$71,463,386 l. 1931. V tem ni so vključeni dohodki Fordove kompanije, ki običajno ne objavlja svojih računov. Zdravo gospodarstvo nam je narekvalo ustavitve obrata v mnogih tovarnah, je rekel Graham, toda tega nismo storili, ker smo se bali, da bi morala vlada skrbeti za brezposelne.

To je bilo prvič, da je grupa ameriških kapitalistov priznala, da je obrat tovarn diktiral bojazen pred zahtevami brezposelnih po vladni odpomoči. Ako kongres ne bo naložil novega davka, je argumentiral Graham, tedaj se bo morebiti avtomobilska in-

Nemiri v rudarski stavki

Stavkarji napadli rudarje, ki se jim niso hoteli pridružiti, s kamenjem. Milčniki ostanejo na premogovnem polju

Cadiz, O., 21. apr. — Pet strelcov je bilo oddanih iz zasede na nekoga časopisnega poročevalca in nekoga častnika državne milice, ko sta dospela v bližino premogovnika Somers, nedaleč od mesta Adena, posorišča nedavnih rudarskih izredov. O incidentu je poročal William C. Howells, reporter clevelandškega lista Plain Dealer.

Columbus, O., 21. apr. — Državni milčniki ne bodo odpoklicani iz stavkovnega okrožja v vzhodnem delu države, dokler ne bo vzpostavljen mir in red. Tako je sinoči izjavil guvernir White napram okrajnim komisarjem. Dalje je rekel, da ne bo podvel nikake akcije za spravo med premogovnimi operatorji in stavkarji, dokler ne bodo ponehal nemiri in izgredi.

Včeraj se pripetila tajinstvena eksplozija v premogovni naselbini Jewett v okraju Harrison. Posledica je bila, da je 75 rudarjev, ki so bili upošleni pri Warner Collieries, pustilo delo in se pridružilo stavkarjem. Serif H. D. Arbuckle je dejal, da nima nikakega sledu za storilci.

Večja skupina stavkarjev je napadla s kamenjem dvesto rudarjev, ki so šli na delo v premogovnik Cambridge Coal Co. v bližini Caldwell. Šest strelcov je bilo oddanih pri premogovniku Tasa, toda milčniki pravijo, da ni bil nihče ranjen.

Polkovnik narodne garde William L. Marlin je odredil večje število letal, ki bodo opazovala aktivnosti rudarjev v stavkovnem okrožju.

Sedem zamorcev poslatih v zapor radi volilnih aleparij

Chicago, 21. apr. — Okrajni sodnik Jarecki je obsodil v zapor sedem zamorcev, ki so se priznali krivim raznih aleparij pri primarnih volitvah 12. aprila. Robert H. Cross je bil obsodjen na eno leto zapora, ostali pa vsak na en mesec ječe.

dustrija izvele iz krize v doglednem času, v obratnem slučaju pa ni nikakega izgleda za posiljenje aktivnosti.

JAPONSKA KONTROLA MANDŽURIJE SE MAJE

Lojalistične čete, ki se borijo proti novemu režimu, napredujejo na več frontah. Japonsko vojno ministrstvo namerava odrediti nove čete v Mandžurijo

Sangaj, 21. apr. — Militaristična sila novega mandžurskega režima, katerega podpira Japonska, je izgubila svoj militantni duh in je popolnoma demoralizirana. Lojalistične čete prodirajo na vseh frontah in vladne čete se v neredu in skoro brez odpora umikajo. Tako poroča britska časopisna agencija Reuter iz Mukdena.

Japonci pravijo, da je za demoralizacijo režimskih čet odgovoren general Chang Hsueh-liang, odstavljeni guvernir Mandžurije. On širi propagando, čije namen je prikazati novi režim v luči, da je nesposoben vzdržati mir in red v Mandžuriji.

Situacija v Mandžuriji vzne-mirja Japonce. Položaj je zlasti kritičen v severni Mandžuriji, kjer so lojalistične čete dobro organizirane. General Ma Can-šan, vodilna sila pri organiziranju odpora, je naznanil, da pripravlja veliko ofenzivo proti japonski armadi, ki je zasedla ozemlje ob progi kitajske vzhodne železnice.

Kitajska časopisna agencija Kun Min poroča o bitki med japonskimi in lojalističnimi četami v Tunkliu, ki še vedno traja. Lojalisti so zažgali več vasí in mest v pograničjski sekcijsi in napravili ogromno škodo.

Poročilo iz Tokija se glasi, da je japonski vojni minister Sadao Araki vprašal za nadaljnjo apropiacijo \$69,000,000 za militaristične operacije v Mandžuriji in Sangaju. Izjavil je tudi, da bo takoj odredil več čet v Mandžurijo, da zatro revolto proti novi mandžurski vladi.

Sladkorni delavci na Poljskem dobili šesturnik

Pozen, Poljska. — V sladkornih tovarnah v zapadnem delu Poljske je bil dnevni delovnik znižan od osem na šest ur. Radi tega ukrepa je bilo 4500 več uposlenih kot v sezoni prejšnje leto.

Delavska zmaga v Superiorju

Izvolili so večino v mestni svet in okrajni odbor. Kampanjo so vodili z delavskega stališča

Superior, Wis. — (FP) — Pri aprilskih volitvah v mestni svet in okrajni odbor so tukajšnji delavci izvojevali veliko zmago. Od petih koncilmanov so izvolili tri in od desetih okrajnih nadzornikov šest. Vseh kandidatov so imeli 17, za vsak urad enega. Njih kandidati v šolski odbor so bili poraženi s majhno večino.

Ta delavska zmaga je značilna iz dveh razlogov: Prvič v zgodovini tega mesta se je zgodilo, da je organizirano delavstvo poseglo v politični boj z veliko solidarnostjo. Drugič pa to ni bila navadna politična kampanja, ampak delavski protest proti brezbrčnosti mestne administracije napram brezposelnim. In ta protest je bil efektiven.

Kampanjo je vodil odbor brezposelnih, v katerem so bile zastopane skoraj vse strokovne unije, zadržane in brezposelni delavci. Svet brezposelnih je bil formiran 10. decembra 1931 na seji zastopnikov raznih organizacij. Tedaj je bil izvoljen poseben odbor z nalogo, naj posreduje pri mestni administraciji, da bi se v večji meri sanimala za brezposelne. Na zahteve za pomoč pa je bila mestna vlada gluha, naker so se delavci izrekli za politično akcijo pri spomladanskih volitvah.

Kandidate v vse urade je izbral svet brezposelnih, potrjeni pa so bili na velikem masnem shodu. Vsak kandidat se je moral podvređi strogi kontroli. Ni smel napraviti centa za svojo kandidaturu niti nastopati kot posameznik, ampak kot zastopnik delavstva. Tudi noben drug govornik ni smel govoriti za posameznega kandidata kot poedinca, ampak le kot delavskega kandidata.

V ta namen so imeli govorniki seestanke, na katerih se je kandidata urlo kako morajo nastopati na političnih shodih. Najbolj se je poudarjalo, da se jih ne sme kazati kot "delavske prijatelje" ali osebe, katere je delavstvo "indorsiralo", ampak kot faktične predstavnike delavstva. To je bilo potrebno, ker so bili kandidati novinci in drugje tudi, da se da kampanji izsist delavski značaj. Uspeh je bil večji kot se je pričakovalo.

Posejila za brezposelne v Avstraliji

Cenzura časopisnih vesti v Novi Zelandiji. Demonstracije se nadaljujejo

Melbourne, Avstralija, 21. aprila. — Ministrski predsednik Joseph Lyons je večer objavil načrt, ki predvideva državna posojila za odpomoč brezposelnim v Avstraliji. Vota posojil v ta namen naj bi znašala krog enajst milijonov dolarjev.

Federalna vlada bi dala enako vsoto, ako bodo štiri avstralske države—Queensland, Western Australia, Tasmania in Southern Australia — odobrile premijerjev načrt.

Država Victoria bo sama prevzela oskrbo svojih brezposelnih, se glasi izjava premijerja Langa, kakor hitro bo uredila svoje davčne zadeve.

Wellington, Nova Zelandija, 21. apr. — Vlada je odredila cenzuro na časopisne vesti, ki se pošiljajo v inozemstvo, da tako prepreči alarmantna poročila o situaciji v Aucklandu in drugih mestih, kjer so bili v zadnjih dneh v teku veliki nemiri in izgredi. Vlada utemeljuje cenzuro na bazi postnih zakonov in parlament je že odobril vladne ukrepe, ki jih je izdala, da prepreči izgrede.

Včeraj so bile spet v teku velike demonstracije brezposelnih v Aucklandu in drugih industrijskih mestih, toda izgredov ni bilo.

PRED DRŽAVNIMI VOLITVAMI V NEMČIJI

Hitler upa, da se bo moč fašistične stranke povečala. Volitve v petih nemških državah prihodno nedeljo

Berlin, 21. apr. — Adolf Hitler, načelnik in ustanovitelj nemške narodne socialistične (fašistične) stranke, ki je bil poražen pri predsedniških volitvah, ko je kandidiral proti Hindenburgu, pričakuje večjih uspehov pri državnih volitvah, ki se vrše prihodno nedeljo.

Volitve se bodo vršile v petih največjih nemških državah, Prusiji, Bavarski, Wuerttemberg, Hamburg in Anhalt bodo izvolile nove parlamente. Te države imajo štiri petine prebivalstva v Nemčiji.

Hitler vodi svojo volilno kampanjo brez "sunkovnih" čet, katere je Hindenburg nedavno razpustil s posebno naredbo, toda fašistični vodja valic temu pričakuje, da se bo povzpela na krnilo vlad teh držav.

Svoje silne koncentriira v Prusiji, ki ima 36,000,000 prebivalcev, več kot 60% prebivalstva Nemčije. Pruska zbornica ima 450 poslancev in Hitler upa, da bodo fašisti dobili najmanj 170 sedesev.

Vse nemške države, sedemnajst po številu, imajo svoje lastne parlamente in vlade, katere kontrolirajo politične stranke. Te vlade potem sodelujejo s narodno vlado skosi državne svete, reharate, v katere pošiljajo svoje reprezentante. Na vsakih 700,000 državljanov pride eden reprezentant.

Od 65 članov državnih svetov jih imajo države, v katerih se bodo v nedeljo vršile volitve, 45. To pomeni, da bo Hitler lahko kontroliral državne svete, če bodo njegovi kandidati zmagali pri parlamentarnih volitvah 24. aprila.

Ta volilni sistem daje državnim svetom veliko moč. Federalna vlada mora predložiti vse predloge v odobritev državnim svetom, dalje ti lahko vetirajo proračun federalne vlade, da ne more dobiti potrebnih fondov in izvrševati svojih funkcij.

Socialisti, centristi in demokrati, vneti zagovorniki republike, so kontrolirali Prusijo in skoro vse druge nemške države v povojnih letih, toda sedaj, v dobi nezadovoljnosti in depresije, ne uživajo tako velikega zupanja med volilci kot v prejšnjih letih.

Aretacije avtomobilistov v Chicagu

Chicago, 21. apr. — Policija je večer aretirala 7,500 avtomobilistov, ker si še niso nabavili državnih in mestnih licenčnih tablic za svoje avte za to leto. Vsi aretiranci bodo danes prišli pred mestna sodišča, kjer bodo morali plačati denarno kazen. Minimalna kazen je \$6.50 za sodnijske stroške in dodatna kazen od pet dolarjev do \$200.

Policija bo nadaljevala s aretacijami, dokler ne bodo vsi avtomobilisti imeli novih tablic. Avtoritete sodijo, da je v Chicagu krog 200,000 lastnikov avtov in drugih motornih vozil, ki še niso nabavili državnih in mestnih licenc. Policija ne bo upoštevala nikakih izgovorov in bo aretirala vsakega avtomobilista, ki se bo pojavil na ulicah s staro licenčno tablico na svojem avtu.

Nemški kapitalist ne je ustrelil Berlin, 21. apr. — Ferdinand Steimels, glasoviti nemški industrialec, ki je bil znan po vsej Nemčiji, se je večer ustrelil na svojem domu v Brannenburgu na Bavarskem. Velike izgube v zvezi s Kreugerjem, propadlim švedskim uzičaličnim kraljem, so vzrok.

Mi moderni... (Narinal Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnik in Zdravstveno društvo (izven Chicago) in Kanada \$0.50 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Ohio \$1.50 na leto, \$7.50 na pol leta, \$3.75 na četrt leta; za inozemstvo \$0.50.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$0.50 per year, Chicago and Ohio \$1.50 per year, foreign countries \$0.50 per year.

Cena glasila po dogovoru. — Naklada se ne vrača.

Advertising rates on agreement. — Manuscript will not be returned.

Naslov na vsa, kar ima stik s urednikom

PROSVETA

3637-69 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v objavo, na primer (March 31, 1932), poleg vsega imena na naslovni strani, da vam je s tem datumom poslano. Prosimo, da priložite, da se vam list ne pošlje.

Nazaj, nazaj k motiki!

Te dni, ko je privrskala v deželo prava pomlad in ko so začeli vrtovi, polja in gozdovi zeleneti, je vstala od mrtvih velika aktivnost po vseh večjih mestih. Ponavljamo: v mestih, ne samo na farmah.

Milijoni brezposelnih delavcev se zdaj mobilizirajo za veliko akcijo. Kdo jih mobilizira? Boljševiki za revolucijo? Nix! Bankrotirani pomožni odbori in pasivni delodajalci jih mobilizirajo s motikami in lopatami za veliko poljedelsko akcijo. Vprašanje brezposelnosti bo zdaj rešeno!

Po teželi odmeva stari krik: Nazaj na farme! Tam je rešitev ...

Ob vsaki depresiji se ponavlja ta krik. Stari naseljenci se ga dobro spominjajo še pred štidesetimi leti in potem se je vračal takole vsakih deset let, ko so modri spekulanti pogladi banke in industrije na kant in ko je bilo "vsega preveč", le za delavce ni bilo nič. Torej nazaj na farme! Zemlje je dosti in mrtva leži! Zemlje je dosti, yes, yes! Saj je tudi zraka dosti in vode ...

V Chicago se je te dni pojavila velika "poljedelska" akcija za rešitev brezposelnosti. Okrajni odbor ima načrt za podelitev zemlje na gozdnih prezračih brezposelnim, da si obdelajo zemljo in pridelajo krompir, rižol in zelenjavo za živež. Se večji načrt ima International Harvester Company (trust poljedelskih strojev). Ta dobra kompanija je ponudila svojim bivšim 4500 — in bodočim — brezposelnim delavcem tisoč akrov zemlje v čikaški okolici za "pridelovanje živeža"; vsak delavec dobi četrta akra in dobi tudi orodje in seme — in tudi žudežna navodila, kako se na filiki puste zemlje pridobi 5000 hlebov kruha!

Druge velike družbe bodo storile isto in v nekaj tednih bomo videli, kako bo 700,000 ali 800,000 brezposelnih delavcev odkorakalo z motikami na ramah in zavojčki semena v žepu iz mesta in vsa okolica dolejš praznih planjav in stavbišč bo spremenjena v farme. Delavci bodo veselo farmali, pozabili na depresijo, maštili se a pridelki in zadovoljno čakali na delo. Ali ne bo to idealno lepo?

Da bomo na čistem do pike. Igračkanje z motiko in lopato na koščku zemlje nikomur nič ne škodi. Za marsikoga, ki ima druge vire za svojo eksistenco, je to dobro razvedriló. Količ bo pa to pomagalo družinam brezposelnih? Človek ne more živeti ob sami solati in redkvicah; nekaj časa že, a ne dolgo. In kaj bo počel med tem, ko bo čakal, da mu pridele dozorji? Zakaj ne dajo brezposelnim še puške, da bo streljal vsaj vrabce, če ne bo mogel dobiti zajcev?

Končno: Kaj bodo pa počeli farmarji v okolici in bližnjih državah, ki pridelujejo zelenjavo za čikaški trg? Ali bodo zaprli svoje hiše in hleve in šli tudi oni na gozdne prezerve pridelavati solato in redkvico?

Vsa ta komedija — ponujanje stavbišč in prezerv za "farmanje" — je novo norčevanje iz brezposelnih delavcev in prav tako bedasto kot je bila kampanja proti "kopčenju denarja". Vse mogoče stupidne skeme si izmišljujemo, nato pa bobnajo, kako pomagajo revežem. Bunk!

Insuliove družbe na srednjem zapadu, ki proizvajajo in prodajajo električni tok in plin, odhajajo v bankrot. Pet Insuliovih družb je že v konkurni in čikaško sodišče je imenovalo za oskrbnika teh propadlih družb poleg drugih tudi — Insulla. To je zelo modra poteza od sodišča in zelo praktična za magnata Insulla.

V resnici pa stvar ni tako huda. Bankrot je bil uprizorjen, da porinejo izpod strehe — male delničarje. Teh delničarjev je okrog 300,000. V zadnjih desetih letih so zdajali Insuliovim družbam lepe milijone za delnice, a zdaj bodo podjetja "reorganizirali" in vsi ti "bodoči kapitalisti", ki so tako navdušeno plačevali delnice, bodo porinjeni na cesto med nimanice. V bodoče naj pa se kupujejo delnice!

Neki železničar piše v tedniku "Labor", ki izhaja v Washingtonu, da ga je pred tremi leti, ko je še cvetela "prosperiteta", neki ameriški bankir pregovoril, da je kupil bonde mesta Varilave na Poljskem. Za te bonde je plačal \$2000. Letos je pa železničar prodal te bonde in dobil je za nje — \$2.35.

Tako ameriški delavci, ki verjamejo bankir. (Nadaljevanje v zadnji koloni.)

Glasovi iz naselbin

Zveza čikaških društev SNPJ

Chicago. — Drugi letni koncert, ki ga je priredila zveza dne 10. aprila v korist brezposelnim, je bil dobro obiskan. Nad 400 poslušalcev je prisililo in videlo naše jugoslovanske talente, ki so uspešno izvajali svoje vloge. Program je otvoril in vodil br. Frank Vidmar (master of ceremonies), ki je naznanil vse točke programa v slovenskem in angleškem jeziku, v splošno zadovoljstvo.

Brat Richard Zavertnik v svojem otvoritvenem govoru je orisal delo in namen zveze in je posegel v zgodovino SNPJ. Rekel je, da najhujši strup so takozvani "bratski politikaši" in njihove taktike so v večini odgovorne za bankrotirano stanje bol. aklada. Rekel je, da zveza je proti politiki v jedrti in da propagira principe, na katerih je bila SNPJ ustanovljena.

Druga točka programa je bila nastop sestre Oblak iz Elkharta, Ind., ki je presenetila avdijenco z umetnim igranjem na harmoniko. Nato je nastopil br. gl. predsednik V. Calkins z daljšim govorom. Orisal je potrebno bratsko delo in je navduševal člane do kooperacije v tej svetovni krizi. Povedal je kako smo se Slovenci preselili iz stare domovine z namenom, da si opomoremo v tej domovini "zlata", ali danes se najdemo ljudje, ki trpijo pomanjkanje in v mnogih slučajih umirajo od glada, čez ravno nekateri ljudje živijo razkošno brez nobene brige. Rekel je, da tu mora biti nekaj narobe in da je potrebno, da se delavci organizirajo v svojih društvih, sličnih SNPJ ter da se bojuje za eksistenco.

Nato je nastopil moški pevski zbor "France Prešeren", pod vodstvom učitelja Kvederaa. Zapeli so "Internacionalno delavsko himno", "Volga Boatman" in "Radnički pozdrav". Želi so navdušeno aplavdiranje od poslušalcev. ("Prešeren" priredi svoj koncert v nedeljo 8. maja v SNPJ auditoriju z zbirko novih pesmi.) Za njimi je nastopila Mildred Zuanich, učiteljica glasovirja, ki nam je zagrnila dve pesmi — "Etude" from Chopin. Miss Zuanich (Hrvatka po narodnosti) je priljubljena pri nas, kar je pokazala pri eni prejšnjih prireditvah v dvorani.

Enodijanska komedija "Miasmes Primrose's Deception", ki so jo uprizorile mrs. E. Heidenreich, misses Witty, Grilts, Ulepleh in Roycht, članice društva "Integrity" št. 631, so povzročile veliko smeha z onim "would-be babyjem". Solista Stipulin in Bachel (tenor in bariton) s svojima perfektnima glasovoma sta nas momentalno preselila iz depresije v prosperiteto, ko sta nas napolnila z duševno hrano. Ogromno ploaskanje je bilo dokaz, da sta oba visoko spoštovana in priljubljena pevca.

Trospev članice "Lire" (mrs. Baaha, miss Fabian in miss Kulian) v spremstvu prof. Carnoyakega je povzročila veliko zanimanje in je moral ponovno nastopiti. Trio miss Kurir nam je zagrnil "Serenado, Govotte Louis XIII, Ghys", by Drigo, je bil nekaj novega na našem odru. (Učiteljica na glasovir, gospica Kurir s spremljevanjem na čelo in gošlji). Pokazale so svojo umetnost prvič med Jugoslovani. Zeleti je, da nastopijo bolj pogosto, da se bolje spoznajo. Joe Lackner, 9-letni muzikant na harmoniko, nas je očaral, ko je zagrnil polko in valček; tudi on je bil prvič na odru in je pokazal, da je muzikaličen. (Le naprej, Joe, da te bi večkrat slišali!)

Hrvatsko pevsko društvo "Zora" je zaključilo program s pesmijo "Orientalni ples" iz opere "Zrinjski", in moški zbor pa s "Slovenec, Srb, Hrvat." Zora je najstarejši hrv. pevski zbor v Chicago in šteje nad 60 pevcev. (Prihodnje jesen praznuje 30-letnico.)

Odbor zveze se lakreno zahvali vsem imenovanim za njihovo poštvalnost, ravno tako se zahvalimo bratu James Kolarju in Wm. Arbanasu za darovane cvetlice ter br. P. Bergerju in John Kosičku za darovana okrepčila. Zahvaljujemo se tudi kuhinjskemu osebju za pripravljeno večerjo in sploh vsem, ki so direktno ali indirektno po-

možni do uspeha kakršen je bil, za brezposelne člane zveze društev SNPJ v Chicago.

Veselilni odbor.

"Rudarji" v La Sallu!

La Salle, Ill. — Ali ste že videli "Rudarje"? Dasiravno jih je veliko v La Sallu in okolici, pravega rudarja še niste videli. Rudarja, ki je vzgojil svoje otroke v pravem duhu. Otroke, ki poznajo očstvo in materino bol in važnost delavske organizacije. Slov. nar. dom praznuje na Prvega maja 15-letnico svojega obstanka. Na ta dan bodo nekdanji člani društva "Soča" in člani društva Mohavk priredili srečo pretresujočo dramo in tragedijo "Rudarji". Igra "Rudarji" je enodejanska in vzeta iz družinskega kolektarja (letnik 1930). Po igri bodo nastopili igralci kluba št. 3 J. S. Z. iz Oglesbyja v igri "Sovražnik žensk" v enem dejanju.

Pred igro bodo kratki govori ustanoviteljev in boriteljev Slov. nar. doma. Po igrah bo ples, prosta zabava in "nagrađe" kuhinjske srebrnine. Gosp. klub Slov. nar. doma bo skrbel za dobro potrebje.

Slovenci iz La Salla, Oglesbyja, De Pue in okolice, uljudno ste vabljeni, da nas posetite dne 1. maja. Dom potrebuje vas in vi potrebujete dom!

Anton Derlich.

Iz mojih zapiskov

Milwaukee, Wis. — In tako je zmazala tudi pri nas resnica nad lažjo, svetlobo nad temo ...

Sedaj imamo pri nas par generalov brez armade, zato predlagam in podpiram, da se pošlje vsaj dva glavna — na Kitajsko, ker samo tam se borijo s skrhanim, starodavnim orožjem.

Peti ward, slovenski ward, je rdeč — čikaški socialisti so vsekakor izvrstni strategji.

Nekdo, to je, neki star sodrug je rekel po sebi: "Sedaj bomo gradili dom v Milwaukeeju, dom Jugoslovanske socialistične zveze. Dobra ideja, prijatelj, in tudi izvedljiva."

Vse to bi moral pisati za Proletarce, toda urednik je preobložen z gradivom za tedne naprej, kar pomeni, da je Proletarec mnogo premajhen.

Po težkem volilnem boju je bilo pričakovati, da si bodo sodrugi oddahnil in vsaj nekaj časa mirovali, vesele se velike zmage, toda na prošli klubovi seji so prišli na dan s kopico novih načrtov za bodoče delovanje in — s sedmimi novimi člani.

Tajnik Poličnik si je brisal potne srago, toda odločen, da bo še pred zborom imel 150 članov vključenih.

V četrtek dne 28. aprila se bo vršila posebna klubova seja. Namen te seje je predvsem: dati našim delegatom za zbor in konferenco Prosvetne matice potrebna navodila, nadalje, določiti vse potrebno glede proslave Prvega majnika in končno, najti priliko za podučni sestanek in kraško diskusijo. Na dnevnem redu je tudi predavanje s predmetom: Glavni variki gospodarskega poloma v Ameriki. Seja bo velika

važnosti, zato je potrebno, da bodo navzoči vsi sodrugi in sodruginje. Račune in vse drugo bomo pustili ta dan na strani, da bo več časa za razpravo.

Članstvo društev Bled št. 19 JP28 in Sloga št. 16 SNPJ je sklenilo, da se udeleži prvomajске proslave našega kluba korporativno. Toda skoro gotovo je, da bodo sledila temu lepemu vzgledu tudi druga napredna društva. Pri končestv bodo nastopili vsi trije pevski zbori. Naprej pa bo uprizorili spevoigro "Na vasi."

Vodstvo socialistične stranke je storilo potrebne korake za veliko prvomajsko manifestacijo po mestu. Povabljeni so vse strokovne in tudi podporne organizacije. Velikasten spoved se bo pomikal od starega okrajnega poslojpa po glavnih cestah v srcu mesta in zopet nazaj, kjer se bodo vršili slavnostni govori.

Sprevod bodo vodili naši sodrugi iz mestne hiše, a šerifom na čelu — za njimi naša armada razredno zavednega proletariata.

Ne, prijatelji, ne bo še revolucije, toda nekaj lepšega — nastop disciplinirane armade, katere bo v bodoče korakala na čelu ameriškega delavstva — do zmage — Spartak.

Kako je v Jugoslaviji

Forest City, Pa. — Moj namen danes ni, da bi pisal o razmerah kakršne so tukaj, ker te so že znane vsakemu človeku, ampak ker večkrat dobim kako pismo iz starega kraja, jih bom par priobčil v izbrkih, to pa zato, ker je tukaj v Zjedinenih državah toliko propagande za Jugoslavijo. Da bodo ti klečepalci propagatorji videli, kako se pristoje ljudstvo tam počuti, naj navedem tukaj še prej omenjena pisma. Prvo pismo, ki sem ga prejel kmalu po tistih famoznih volitvah v Jugoslaviji, se glasi (kar se volitev tiče):

"Po dolgem času sem se namenil en par vrstic napisati, pa še sedaj nimam kaj posebnega sporočiti, kakor da je pod sedanjim jarmom še slabše kot je bilo pod prejšnjim. Sedaj smo imeli državne volitve, ker pa se je precej obirno med ljudstvom govorilo, da se ne bo volilo, so posegli s silo vmes. Nam je bilo zapovedano, da kdor ne bo volil, bo reduriran. Tako ščitijo eden drugega, nato pa lahko trboveljska družba, vzame v roke ta velike škardje in jih vihti po zraku da se bo kar bliskalo ..."

To mi je pisal priprosti delavec in mislim da ne potrebuje nobenega komentarja.

Drugo pismo, katerega sem prejel nekako pred enim mesecem, mi piše neki drugi moj prijatelj, kateri je za malo na boljšem stališču. Pismo se v izbrku glasi: "Oprost, ker ti toliko časa na pišem. Vzrok je to, ker ni posebnih novic; edino to: tudi tukaj je sedaj precej velika kriza ker tovarne so začele sploh ustavljati obrat, kar pa še delajo, jim sploh smanjšujejo plače, tako da res ne vem od časa kakateri ljudje sploh živijo. Res, da so življenske potrebščine poceni in so padle skoraj za polovico, a li kaj ko ljudje vseeno ne znorejo kupovati, ker ni zaščitka, in tako imamo zmerom polno berabečev v hiši, da si kar lajzke podajajo ..."

Nadalje mi piše, da vidi v časopisih, kako da je v Ameriki, da

— Federated Pictures.

Reed Harris, urednik dilaškega lista na univerzi Kolumbiji v New Yorku, ki je bil izključen s univerze, ko se je potegnil za uboge rudarje v Kentuckyju.

je skoraj polovica delavcev brez dela in da se večkrat zgodi, da kateri od gladi umrje. Nato pa pravi, da "tako hudo sploh ne more biti, ker da je v Ameriki živeža več kot dovolj. Kakor se vidi, pripravlja se zopet nova vojna ..."

Tretje pismo, katerega sem prejel od drugega, ki je še precej priletel in upokojen rudar, se glasi: "Dragi. Danes, na veliko soboto, so nesli k žegnju, pa jaz skoraj ne bi imel kaj, tako se mi godi. Taki časi so tukaj v Tribolijah — 700 jih je brez dela samo pri nas, plače so vzeli vsakemu, še meni so vzeli penzijo — 100 dinarjev, tako da ne vem kaj bomo počeli, če bo še dolgo tako trajalo. Boste že brali v časopisih, kako je v Jugoslaviji ... Prosi za kakšno pomoč. Ta, mislim, malo ve o svetovnem položaju, zato ker še v žegnje veruje."

Iz takih pism si človek najlažje predstavi resnični položaj, kakršen je. Se tiisto pokojnino, katero prejema upokojeni rudar, mu so odtgali. Iz tega se pa vidi, kako skupno kapitalisti nastopajo, da trgajo plače vsi enako. Ako bi bili delavci tako složni, bi kmalu izginile te krivične razmere, v katerih sedaj živimo.

F. Ratale.

Važne vesti

Bridgeport, O. — Stavka premogarjev se nadaljuje. Dne 17. aprila je bil pogreb stavkarja Kimbela, katerega so ustrelili milicijski 14. aprila. Pogreba se je udeležilo 10,000 premogarjev. Sedaj je okoli Somers rova izjemno stanje 6 milj naokrog. Dne 18. aprila so zopet obstrčili 3 stavkarje in tudi na častniškega poročevalca so streljali. Imajo 600 milicnikov, da bijejo uboge stavkarje za koristi Goodyear Tire Co. iz Akrona. V Belmont countryju je bil do sedaj še mir in nobena kompanija ni poskušala se obratovati. Za 20. aprila je sklical delavski tajnik Doak v Washingtonu, D. C., konferenco premogarjev in operatorjev, da bi se stavka izravnila v Ohiju in Panhandle distriktu v W. Va. V rezultat ni dosti upanja, posebno ker gre za pripoznanje UMWa, kateremu se bodo operatorji upirali.

Dne 17. aprila se je vršila konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice na Blainu, O. Udeležba je bila povpljena. Osvojila je več važnih zaključkov. Za delegata na zboru bo sodr. John Rebol. Poslal smo resolucijo governerju Whitu, da takoj skliče konferenco premogarjev in operatorjev, da se izravna stavka in da odpokliče milico. Glavno tako je bila poslana resolucija na Belmont County li-go, da se naj pridruži nam, da bi skupno delovali in postavili v bodoče svoje kandidate na volilno listo.

Na zabavi konference je bila dobra udeležba, če upoštevamo stavko. Pevski zbor soc. kluba št. 11 je dobil veliko priznanje od posestnikov, zunanjih kot domaćih. Sodrugi in sodruginje so čestitali pevovodji Frank Matkotu in zboru, da naj gredo naprej, kajti petje je kulturno delo. Videli si tudi solzne oči posestnikov, kajti slov, ubrano pesni se ni še slišalo to okoli. In to je ganilo marsikoga. Odbor je bil izvoljen ves stari, razen par njem. Ta odbor je bil izvoljen obenem tudi za pomožni stavkovni odbor. Prihodnja konferenca se vrši koncem avg. na Powhatan Pointu.

Dne 30. aprila bo priredba kluba št. 11 v dvorani na Boydevillu in praznovanje 1. maja. To (Dalje na 2. strani.)

Izključeni župan

Ob času, ko so delavci v Milwaukeeju ponovno poverili upravo mesta socialistom in ko so socialisti v Racinu, drugem največjem mestu v državi Wisconsinu, pridobili 2000 glasov in izvolili tri svoje aldermane, je bil racinski župan William Svoboda (češke narodnosti) izključen iz socialistične stranke. Obenem je stranka pozvala Svobodo, naj odloži župansko čast; ako tega ne stori, bo stranka nastopila proti njemu sodnijsko.

To ni prvi slučaj, da je socialistična stranka strogo nastopila proti svojemu uradniku, ki se je izneveril svojim načelom. Vsak socialistični kandidat ve, komu je odgovoren in kaj ga čaka, ako se izneveri programu, ki ga je podpisal. Količor je do danes znano, se je župan Svoboda zapletel v sumljive zveze z lastnikom neke igradnice v Racinu. Nesreča je, da Svoboda ni delavec, ki bi razumel delavske težnje do dna; bil je trgovec in v teku kampanje in kasneje, ko je bil izvoljen za župana, je zanemarl svojo trgovino, ki je propadla. Da se izveže iz dolgov, si je izposodil pri omenjenem lastniku igradnice \$3000. Dali je bila ta vsota "posojilo" ali "podkupnina" za protekcijo igradnice, ni še znano.

Župan pravi, da ni storil ničesar slabega, hudoje se pa na osrednji odbor stranke v državi Wisconsin, da mu je "preveč diktiral kaj naj dela v svojem mestu". Ta je lepa. Ako župan ne pozna pravil in programa svoje stranke, če se ne zaveda svojih delavskih dolžnosti, ni vreden, da je član socialistične stranke in sploh ni bil sposoben za županskega kandidata na socialistični glasovnici — in krajevna organizacija, ki ga je kandidirala, bi morala zdaj pojasniti, zakaj ni našla boljšega kandidata.

Zadeva je kočljiva in obžalovanja vredna, stranki pa je samo v čast, da je hitro posegla vmes in izključila izneverjenega župana iz svojih vrst; če bi stranka ogljikla — kakor delajo kapitalistične stranke — in pustila svojega uradnika, naj dela kar hoče, bi bila ona odgovorna za njegova dejanja, umazala bi se z njim vred in a tem bi morala izgubiti zaupanje poštenega delavstva.

Za delavce bo to nova izkušnja. V prihodnje bodo bolj pazili, koga kandidirajo. Vsaka šola nekaj stane. Šola z racinskim županom tudi ne bo zastoj.

Vrednost človeka

Ni prav, če se komu očita, da ni vreden počenega groša. Angleški biolog Lawrenz je ocenil vrednost človeške pare dokaj višje. Človek je namreč, čisto tehniško vzeto, sestavljen iz različnih kemičnih snovi, ki bi bile po običajnih tržnih cenah vredne kakih 90 centov. To je torej cena človeka kot mrtvega materiala.

Nekatere osnovne prvine, iz katerih je zgrajen kakih 70 kg težak človek, dajo v luči kemične analize naslednje številke: Glavni sestavni del je voda, in sicer 45 litrov. Iz maščob, kolikor jih vsebuje telo, bi se dalo narediti sedem kosov mila, množina ogljika bi zadoščala za črnilno maso 9000 avinčnikov, fosfor v tkivu bi zadoščal za 2200 vžigalnih glavic, železa pa je razmeroma malo in bi se dal iz njega narediti le srednje velik žebelj. Med ostalimi kemičnimi elementi je precej bogato zastopan apnenec, iz katerega bi se dalo zmešati toliko malte, da bi z njo lahko pozidal kvadratni meter opeke, žvepla bi bilo pa ravno dovolj, da bi z njim odpravil uši srednje velikemu psu ali opici. No, in vse te snovi se dobe povsod na prodaj za 90 centov.

Smešno pa je, da ima človek skoraj enako množino teh prvín, naj si bo kardinalni bebec ali pa najgenialnejši učenjak. Na drugi strani so pa ti podatki lep dokaz, kako gospodarno ume graditi narava, če je v stanu s takim majhnim kapitalom ustvariti tako idealen stroj, kakršen je človek. Pomislimo da je narava vložila v Edisona v obliki materiala le skromen kapital 90 centov, s katerim je ta človek ustvaril velkansko industrijo, ki je po ameriški cennitvi vredna na vsem svetu kakih 20 milijard dolarjev. Na drugi strani pa moramo seveda tudi upoštevati, da taka kemična industrija, vsaj teoretično raziskovano, snovi uniči in da nam — tehniško vzeto — končno ostane samo star material. S tega vidika pa je zgornji račun napačen, zakaj kakor vsakdo ve, se prodaja star material le za odstotke prave vrednosti.

Novi profili

V New Yorku zboruje mednarodni kongres za lepoto. Na njem se obravnavajo nove kozmetične operacije, ki morejo polepsati ljudi. Kirurgi, specialisti za kozmetične operacije, demonstrirajo prav posebne primere iz svoje prakse. V tork je neki operator izvedel javno lepotno operacijo na ženski, ki je bila zaradi umora svojega moža obojena na dvajset let ječe. Njen obraz se je zaradi prestanih muk v zaporu spremenil, da se je odličila za kakršenkoli operativni postopek, samo da bi dobilo nje-nice drugačen videz. To se ji je tudi posrečilo. Operacija je trajala dve uri in se je izvršno obnesla. Gube na obrazu operirane so se porazgubile in njen profil se je docela spremenil. Ženska je po dovršeni operaciji izjavila, da je s svojim novim profilom popolnoma zadovoljna, ker ji daje videz novega človeka.

(Nadaljevanje s druge kolone.)

Jem in drugim finančnim hugarjem, postajajo kapitalisti ...

Če ocel osla nosi — kdo je večji osel?

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

Ljubljana, 30. marca 1932.

Kje država največ reducira?

Zadnje čase je državna železnica po vsej državi odpuščala več železničarjev. Zaradi "varčevanja." Toda odpuščali so jih železnice največ v Sloveniji. Razlika med številom reducirancev pri nas na jugu je tako velika, da skoro lahko rečemo, da so bili prizadeti samo prečanski kraji, predvsem pa Slovenija, ki se ji nikoli ni dobro godilo. V vsej državi je bilo odpuščenih skupno 797 delavcev-železničarjev. V sami Sloveniji — 341. Torej je skoro polovica na cesti vrženih železničarjev — Slovencev! Nesorazmerje, ki menda ni slučajno. Če pregledamo po dolžinah prog, je razmerje takole: na 1000 km proge je bilo v Srbiji odpuščenih 59 nastavljenih, v Hrvaški 67, v Bosni 17, v Vojvodini 48, v Sloveniji pa 296! To so številke o odpuščenih nastavljenih. Poleg teh pa je bilo v Sloveniji odpuščenih še nad 400 nenastavljenih železniških delavcev.

Zaradi tega nesorazmerja, ki preveč bije v oči, je ljubljanska železniška direkcija zdaj izjavila, da bo uvedla pregled teh redukcij in da bo najbolj prizadete sprejela nazaj na delo.

Hud pretep v gostilni

V Petkovi gostilni v Trzinu so se zbrali 22. t. m. zvečer domači fantje, ki so si ga precej privoščili. Izvali so prepričljivo drugo družbo ter se stekli na vse mile viže. Nazadnje jih je gostilničar Petek vendarle spravil na cesto ter zaprl gostilno. Fantje pa so vrli vrata s tečaja ter vdrli nazaj v gostilno. Tedaj je raztogoten gostilničar snel lovsko puško s stene ter ustrelil. Zadel je 20-letnega Jožeta Rebolja v trebuh, da se je takoj zgrudil na tla. V pretepu je bil ranjen tudi gostilničarjev bratranec Maks Simenc. Ko so se fantje razbežali, je gostilničar Petek zapregel konja ter odpeljal oba ranjenca v ljubljansko bolnico, nakar so ga v Ljubljani aretirali. Stanje Simenca je po voljno, Rebolj pa visi med smrtjo in življenjem. Zdravniki so ga takoj operirali.

Otrok zgorel

V Ptuj se je zgodilo. Jedva štiri leta stari Anton Hrženjak je bil pri sosedu ter se igral pri zakurjenem kotlu. Vnela se mu je obleka, da je fant ves prestrašen bežal domov. Pri teku se mu je ogenj še bolj raznesel ter je otrok prihitel domov kot goreča baklja. Pogasili so brž ogenj na njem, strgali goreče cunjice z njegovega telesa, opekline po vsem telesu namazali z oljem ter ga naglo prepeljali v ptujsko bolnico. Toda fantiček je poškodbam podlegel.

Umrla so: V Zagrebu Slovenec Drago Mandeljc, višji kontrolor državnih železnic, na Jesenicah Fani Bernardova, žena tesarskega delavca, v ptujski bolnici vdova Amalija Zajdel, trafikantinja, stara 52 let, istotam je umrla Tone Kolar, star 76 let, doma iz Majšperka.

Požar pod Homcem

Dne 24. marca zvečer je nenadno začelo goreti gospodarsko poslopje posestnika Ulčarja v Nožicah pod Homcem. V poslopju je bil hlev, skedenj in tudi svinjak. V hlevu je imel posestnik dve kravi in 3 prašiče. Kako je ogenj nastal, ne vedo, sumijo pa, da je kdo ogenj podtaknil. Ko so se domači prebudili, je bilo že vse poslopje v plamenih in streha se je že podirala. Jedva da jim je uspelo rešiti obe kravi, dočim je vse drugo — tudi prašiči — pogorelo do tal. Gasilci s Homca in iz Duplice so predvsem obvarovali sosedne hiše pred ognjem. Posestnik Ulčar ima veliko škodo.

Vlom v občinsko blagajno

V noči od velikončne sobote na nedeljo so neznani storilec vlomili v občinsko pisarno občine Mirna ter navrtali železno blagajno. Iz okna so odstranili dve šipi, se splazili v pisarno, prevrtili zunanjo in notranjo steno blagajne za toliko, da je lahko vlomilec segel vanjo z roko in pobral iz nje ves denar in nekaj kolkov. K sreči naše občine nimajo mnogo denarja in tako so storili

Industrija sama bi nosila vse breme zavarovanja, delavci in država pa ne bi prispevali ničesar, da bi imeli besedo v stvari izplačevanja zavarovalnin. Po tem načrtu vsak delodajalec naj prispeva 2 odstotka skupnega zneska vseh med, dokler se ne nabere gotova rezerva, na kar se prispevki znižajo na 1 odstotek. Največji znesek tedenskih plačil nezaposlenecem bi znašal \$10 in najdaljša doba plačil naj bi bila 10 tednov za vsake 12 mesecev. Nezaposlenostni sklad naj bo upravljan od treh članov, zastopajočih delavce, delodajalce in javnost.

Governor Roosevelt je že poslal posebno poslanico legislaturi, kateri priporoča takojšnjo vzakonitev takega zavarovanja proti nezaposlenosti, in pričakuje se, da ga bo gubernor ostalih 6 držav storilo isto.

Evropski sistemi zavarovanja proti nezaposlenosti

Načrt zavarovanja, vzakonjen od države Wisconsin in diskutiran v sedmih industrialnih državah, se znatno razlikuje od zavarovanja proti nezaposlenosti v evropskih državah. Na primer Angleška vzdržuje svoje nezaposlenostne pristojbine zavarovanja, h kateremu prispevajo delavci, delodajalci in država, in se zraven potome od pomočnega programa, ki gre pod imenom "dole". V Italiji in Irskem delavci in delodajalci prispevajo, dočim država odpoma potome programa javnih gradenj. V Avstriji delavci prispeva 40%, delodajalec 40% in država 20%. Maksimum tedenskih zavarovalnin znaša 30 tednov. Tedenska plačila nezaposlenecem so različna: poročeni delavec brez otrok dobi približno 25 centov na dan, dočim delavec s tremi otroki dobi 50 centov. Ako po preteku 30 tednov je delavec še vedno nezaposlen, more dobiti "nujnostno odpomoč" za 30 nadaljnjih tednov za 10 centov manj na dan. Kasneje more dobiti odpomoč od časa do časa za štirite dni do 30% manj. Ako ostane še nezaposlen, ne dobi več podpore, marveč postane odvisen od občinskega sklada za reveže. Kdor je čez 80 let star, dobi starostno pokojnino, ki znaša 75% nezaposlenostne zavarovalnine.

Na Poljskem so vsi manualni in intelektualni delavci zavarovani proti nezaposlenosti. Tri odstotke plače se plačuje v nezaposlenostni sklad. Šestinko prispevajo delavci, polovico delodajalci in ostalo država. Tedenska plačila znašajo od 80% plače za samce do 50% plače za one, ki vzdržujejo veliko družino. Da more delavec dobiti za zavarovalnino za maksimum 13 tednov na leto, mora biti zavarovan za najmanj 20 tednov v doletnem letu. Delavski minister sme podaljšati podporo na 17 tednov in določiti pomoč tudi deloma zaposlenim.

Najstarejše zavarovanje proti nezaposlenosti je ono v Švici. Ze leta 1789 so v Bazlu določili, da morajo gospodarji predložiti prispevati 2% plače za sklad proti nezaposlenosti.

Od leta 1924 prispeva federalna vlada k raznim skladom, ustanovljenim proti nezaposlenosti s strani kantonov, občin in delavskih organizacij. Največja zavarovalnina znaša 60% plače in sme trajati največ 90 dni za vsake 360 dni, razun v dobi znatne depresije. — FLIS.

RAZNE VESTI

Kitaški komunisti zasedli mesto

Amoy, 21. apr. — Komunistične čete so okupirale mesto Čangčev, 26 milj. zapadno od tukaj, in pognale vladne vojske v beg proti morskemu obrežju. Vojski so prišli v bližino tega mesta, toda avtoritete mednarodne nasebine so jim zabranile vstop. Inozemski kontrolni podvzeli korake, da odbijejo napad komunističnih čet, če se bodo približale mednarodni nasebini.

Vrhovno illinojsko sodišče zavrglo Jareckijevo davčno razsodbo

Springfield, Ill. — Državno vrhovno sodišče je te dni zavrglo razsodbo čikaškega sodnika Jareckija v zadevi davkov za čikaški okraj. Jarecki je v zadnjem januarju razsodil, da je nova ocenitev neprimernost (zemljišča in stavbe) v svrhu obdavčenja za leto 1928 in 1929 nezakonita, ker ocenjevalci niso upoštevali premične (osebne) lastnine. Ta razsodba je začela ustaviti izterjavanje zaostalih davkov za omenjeni dve leti. Ker je razsodba zdaj razveljavljena, bodo nadaljevali kolektiranje zaostalih davkov v skupni vsoti \$360.000.000.

Burbonski senator ima imeniten "program"

Washington. — Demokratiški senator Morrison iz North Carolina, bogat tekstilni baron, ima imenitno volilno geslo, s katerim upa biti izvoljen pri jesenskih volitvah. Podal se bo v bitko za zahtevo, da se znižajo apropracije v delavskem, poljedelskem in trgovinskem departmentu za 50% — in kriza bo rešena. On je bil imenovan na mesto pokojnega senatorja Obermana, ki ni mogel dobiti bližnjega namestnika.

Priloge za bejotiranje olimpijade

Chicago. — Odbor za pobijanje svetovne olimpijade, ki se bo vršila prihodnje leto v Kalforniji, je odprl urad na 160 N. La Salle st., Chicago, od kjer bo vodil agitacijo proti olimpijadi. Njegov predsednik je Tom Mooney. Namen odbora je, da odvrača ljudi od Kalfornije in priredi demonstracije tekem olimpijade radi persekucije Mooneyja.

Drugi 20-milijonov za illinojske reveže

Springfield, Ill. — Illinojska legislatura, ki se je zadnje dni sešla v izrednem zasedanju, ima pred seboj nujno predlogo za dovolitev nadaljnjih dvajset milijonov dolarjev za podpiranje najpotrebnejših brezposelnih delavcev v illinojsu. Ta vsota bo zadostovala do prihodnjega 1. oktobra. Čikaški okraj dobi od te vsote 15 milijonov dolarjev.

Proti kaznivskemu delu

Mansfield, O. — Unija tiskarskih delavcev sponzorira predlogo, ki prepoveduje kompeticijo tiskarskih tiskarn s tiskarnami, ki upoštevajo mezdne delavce.

Ali ste že naročili Prosveo ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino?

To je edini dar (trajne vrednosti), ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Indijski nacionalisti, ki roma jo v ječo.

Glasovi iz nasebin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

je skupna priredba kluba in pevskega odseka "Naprej." Program bo sledeči: Otvoritev programa po tajniku kluba; govor v prid delavskega pokreta, John Rebol. Igra "Prvi ples," v kateri nastopijo Peter Kroflich, Anton Kravanja, Terezija Gregorčič, Mary Duch, Ivana Pavlovich, Mary Gregorčič, Mary Grčar in Mary Kroflich. Deklamacija v slovenskem "Internacionala," deklamira Vera Hribnik. "To Labor," deklamira Margaret Snoy. Muzikalne točke: Margaret Snoy, Raymond Rebol in Joseph Snoy ml. Duet — Raymond Rebol in Vera Hribnik. Nastop pevskega mešanega zbora. Trio: Mary Grčar, Mary Gregorčič in Ana Gregorčič.

Kakor vidite, program bo zelo bogat in za ples bo domača godba. Prigrizka in pijače bo tudi. Zato se še enkrat vabi vse od blizu in daleč. Zaradi stavke in depresije bo vstopnina samo 25c za ženske in 25c za moške. Igralci kot drugi se pridno ude. Zato jim pokažimo simpatije in napojimo dvorano na 30. aprila. Napišimo nam prijateljstva in bratstva delavske zavednosti. Klub in njegov pevski odsek tudi posecata druge priredbe; so pripravljeni delovati kjerkoli so povabljeni. Na svidenje 30. aprila! — Joseph Snoy.

Domova priredba

Milwaukee, Wis. — Izredna stvar, katero bo imela milwauška org. Slovenski dom prihodnjega nedeljo (24. aprila) v S. S. Turn dvorani, je vzrok, da se zopet oglam. Prepričan sem, da bodo zopet tega dne prišli vsi Slovenci na to prireditev. To je tudi zadnja prilika, da vidite nekaj dobrega na odru, ker pomladansko solnce nas bo vedno bolj ogrevalo in kmalu bo čas piknikov. Kakor pravijo, se bodo tudi oblaki za delavsko ljudstvo razpršili in sijalo bo lepše solnce.

Nekaj oblakov je bilo razganih z zadnjimi mestnimi volitvami in upam, kakor tudi vsi drugi, da se bo s prihodnjimi predsedniškimi volitvami to jesen še bolj razjasnilo in spremenilo za delavce. Dožnost naša je, da gremo na delo in izvolimo naše delavske kandidate na odgovorna mesta, potem bomo pa že bolj sigurnostjo pričakovali boljše razmerje, in prenehala bo ta mučna depresija, ki nas že toliko časa tare. Potem bo tudi za vse

boljše, za podporni društva, za razne klube in še posebno za org. Slovenski dom, katere cilja sedaj še ne moremo izvršiti.

Za vsako ceno moramo obdržati org. pri življenju, pa naj so še tako težki časi. Sedaj ne zahtevamo drugega od cenjenih delničarjev in delničark, kot to, da se vsaj enkrat ali dvakrat (kadar ima org. svojo prireditev), zberejo skupaj in pokažejo, da želja po našem lastnem zbirališču v vseh še krepko klvi, da smo še vedno pripravljeni, kakor hitro se bodo vremena zjasnila, nadaljevati in zgotoviti to delo.

Zato apeliramo na vsa društva, klube in posameznike, da pridejo v S. S. Turn dvorano na 24. aprila. O programu ne bom dosti govoril, ker že vsak ve, da na prireditvah org. Slov. dom so vedno prvotni. Sešli se bomo popoldne z vsami tremi našimi pevskimi zbori, mladinsko novo godbo in bomo slišali njihova izvajanja, pa tudi nekaj naših malečkov bomo zopet slišali.

Zvečer ob 7:30 bo uprizorjena ona najbolj komičnih iger, kar smo jih še videli — "Trije vaški svetniki". Igrali jo bodo naši stari znanci in prijatelji, mojstri v takih rečeh. Nobenemu ne bo žal, kdor bo obiskal to prireditev; zadovoljnost je vsakemu garantirana.

Pokažimo ob tej priliki, da smo bili in da smo še vedno za napredek org. Slovenski dom, za splošni napredek nasebine in za dobrobit našega nove generacije, mladine. Pripravljani odbor se trudi, da bo vse storil, da zadovolji vse posetnike.

Frank Lustik, predsednik.

Poročilo in zahvala

Elkhart, Ind. — Tukajanje razmere so prav tako slabe kot povsod drugod. Dela se ne dobi, če bi ga iskal noč in dan. Vseled tega seveda tudi ni več tistega življenja in veselja, ki je bilo nekoč. Ze več časa boleha rojakinja Mary Pajk, članica društva 208 SNPJ in Mary Zakrajšek si je pa dne 3. aprila zlomila roko v zapetju. Dne 12. t. m. se je podala v bolnico in se podvrgla operaciji, katero je srečno prestala. Upam in želim, da se kmalu vrne med svojo družino vesela in zdrava. Rojakinja Josephine Smole je ne srečno padla in si zlomila roko v komecu. Želim vsem, da bi kmalu okrevale.

Na 10. aprila sem bila v Chicagu na prireditvi zveze čikaških društev, na kateri so na-

stopila pevaka društva in govorniki. Veselica se je vršila v prid brezposelnim članom. Ves program je bil dobro izvajen in vsi posamezniki so dobro izvršili svoje vloge. Le sama sebe nisem videla, kajti bila sem dokaj nervozna, ko so me poklicali na oder, da zaigram. Po veselici v spodnji dvorani pa sem se mnogo boljše počutila. Hvala J. Gradicku, ki me je spremljal na bango in vaem drugim, ki so mi izkazali naklonjenost ter gostoljubnost. Hvala družini F. Gradicku za postrežbo. Upam, da se kmalu spet vidimo.

Mary Oblak.

Kapitalistični "penziji"

Elizabeth, N. J. — Tu so nam kapitalisti začeli dajati, nam ubogim delavcem in delavkam "dopust" brez plače. Kar trumoma jih odpuščajo iz vseh tovarn in nič ne gledajo na to, koliko let je že ubogi delavec garal za družbo, pa čeprav je pustil vso svojo moč v tovarni v 10, 20 ali 30 letih. To je delavski penziji na stara leta.

Časopisi lepo molče, nočejo nič poročati, koliko sto ali tisoč delavcev je bilo vrženi na cesto, ampak obratno, kadar bodo par delavcev vzel nazaj na delo za nekaj tednov ali dni, tedaj bodo angleški časopisi priobčili na prvi strani, da prosperiteta je še v bližini, da ni treba več tarnati in da samo rdečkarji so nezadovoljni. Seveda kaj takega je lahko pisati častnikarju pri Elizabeth Evening Journalu, ker ima vasa obilo — z debelim trebuhom.

Kaj pa bankirji in veliki industrialci, kateri so napravili bankrot in zraven delavske prihranke pobasali v svojo malho? Kar je še ostalo v hranilnicah za povrnitev delavcem, tisto pa poberejo preiskovalci likvidacije. Če ostane kaj, tistemu denarju pa dajo ime "dividende" — 10%, 25% ali 50%, potem pa zahtevajo, da jim kongres, oziroma vlada v Washingtonu še doda milijardo ali dve za rekonstrukcijo industrije, namesto da bi jih poslali v ječo za nekaj let. Delavske družine, če vprašajo za brezposelnostno podporo iz državne blagajne, se jih imenuje rdečkarje, zato ker so lačni, sestradani in razstrgani. Bogataši, ki so delavce okubili za denar in zdravje, so pa gentlmeni.

Kje je pravica! Ali se bo delavstvo kaj naučilo iz te depresije? Upam, da. Čas je že, da delavstvo obrne hrbet takšnim, ki pred volitvami obetajo "čike," po volitvah pa pošiljajo oboroženo silo s granatami in krogli, namesto živela ali podpore. Dajmo glasove pri volitvah socialističnim delavskim kandidatom, ne bankirskim strankam kot sta republikanska in demokratska.

Živel Prvi maj, praznik vsaega zavednega delavstva!

Andy Sprogar.

Slabe razmere

Yale, Kan. — Le malokdaj se kdo oglasi iz Kansasa. Vseled tega želim sporočiti le to, da so tukajanje razmere prav slabe; dela se komaj od 2 do 3 dni na teden. Uposteni je prav malo in brezposelnost je velika. Verok temu so parne lopate, s katerimi pridobivajo premog. Ako bi teh ne bilo, bi morali več rokov odpreti in več rudarjev uposliti.

Frank Kisevack.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Akron, O., L. B.: — V doliknem naznanilu je označeno, da se veselica soc. kluba 232 vrši dne 17. aprila.

Lucien Koch, direktor Commonwealth Labor kolegija, brutalno pretepen v okraju Harlan.

Ike Greenberg, star 22 let, predsednik dijaške organizacije, tudi napaden.

Žrtve kentuckijskega terorja. Od leva na desno:

Harold Coy, učitelj Commonwealth Labor kolegija, brutalno napaden.

Leo Grulow, dijak in poročevalec Federated Pressa, ranjen.

Sam Sandberg, bivši vojak in zdaj dijak, tudi napaden.

—Federated Pictures.

Igor Štepec

RDEČE NOČI

— Zastoj ni tako obupaval. O, če si res kaj stori! Za vse se nekoč pokasaš. Zapomni si moje besede.

Metka je ni dolgo poslušala. Prelom med njo in Mirkom je bil popoln. Odšla je v svojo sobo in se zaklenila.

VIII.

V hiši je vse spalo.

Samo Marica ni mogla zatisniti objokanih oči. Misel na ponesrečenega Ivana je žgala njeno srce in izvabila skrit, zadušeni, a resničen jok. Bilo ji je neznosno hudo, noč se ji je vlekla v obupni grozi in je ni hotelo biti konca. Tako zaželeno je čakala jutro, pa ga ni bilo.

Vzle tem in prezgodnjem času je vstala in si našla opravek, ki so jo vsaj malo zamotili. Vseponad je bil še mir, tudi tovarne so mirovale v najhropeljšem obratovanju, le zimski veter divja, ponočno razgrajnje mirne burje je prihajalo na njeno uho in ji še posebej budilo grozne slike. Šele čez čas, ko je kazalo, da jutro vendarle nastane, je doživela nekaj, kar ni bilo samo povečevanje strahote njenih misli.

Na oknih in na vratih je nekdo trkal.

Sprva je obšla prava plahost njeno pozornost, potem je pa šla odpirat. Pred njo se je pojavil šofer Tomaž.

— Ne zameri, punca. Luč smo videli.

— Saj nisem spala.

— Mi tudi ne. — Nekam čudna si v obraz.

— Pomiri se. Ivan naj te nič ne skrbi. Če bi vedel, da boš taka, bi se zdaj ne povedal.

— Kje si kolovratil celo noč?

— Mirka smo opijani. To je bila zabava. Kar rad ga imam.

— Jaz sem se pa bala zanj. Revolver ima.

— Res? — Mene pa akomina po njem.

Tomaž se je zagovoril, zunaj so pa čakali nanj. Ker ga ni bilo nazaj, so šli za njim in se po vrsti pojavili pred njim in njo.

Vstopili so:

Bolni in zelo, zelo onemogli Janko, ki je takoj sedel za mizo.

Vinjen Ivica, ki se je privlekla kakor se ponavadi privlečejo dekleta, ki vso noč prebijejo po zadušljivih breznicah.

Z obema je pa prišel tudi Mirko, ki je bil najbolj pijan.

Ivica se je takoj lotila šoferja z očitajočim vprašanjem.

— Tomaž, koliko časa pa se pogajaš?

— Je že domenjeno.

Marica se je začudeno zavzela:

— Kaj?

Tomaž je pojasnil:

— Da pri tebi zaključimo naše nočno potovanje. Gostoljubnost pokaži, drugod so nas povsod postavili na ceto.

Vinjen Mirko je zaklical:

— Vina, Marica!

Ona ga je ogledavala in ji je bil prava uganka.

— Mirko! Takšen si?

— Le nič me ne glej! Po vino pojdi! Danes jaz gostim. Kdor hoče, naj pije, kdor noče, naj zaspi.

Marica je ubogala.

IX.

Preden so vsi posedli, je Tomaž potegnil Mirka k sebi in ga odvel stran od ostalih dveh. Ivica in Janko sta obsedela pri srednji mizi. Tomaž je pa Mirku govoril:

— Mirko, za pametno kupčijo se pomeniva.

— Kaj pa prodajáš? Dekleta?

— Ti mi prodáš tisto kreslino gobo, s katero se ravnam ne znaš.

— Teško se ločim od zvestega spremljevalca.

— Le odstopi ga. Za neumnosti ga imaš. Zanj ti dam, kolikor hočeš.

— Vem, da nisi umazan. Zame je res bolje, da ga nimam.

— Mirko je izročil revolver Tomažu in mu izpolnil veliko željo.

— Ko ga je šofer spravil, je menil:

— Kaj bi ti z njim? Še pri dekletih si le strahopeten.

Med pogovorom teh dveh sta Janko in Ivica ostala na svojih mestih pri srednji mizi. Marica je prinesla vino in se zadržala ob strani. Tomaž in Mirko sta pa prisleda.

— Mirko je postal prešerno razdivjan.

— Z veliko razposajenostjo je napilval.

— Komur je do korajže, naj pije! V današnji noči sem si odkupil življenje. S Tomažem sva sklenila zadnjo kupčijo. Sam svoj sem zdaj! Nihče več mi ne laže, ker nikomur ničesar ne verjamem. Svet je vlačugaraske gnezdo, vse je sama hinavščina, sama laž, laž, laž!

Ivica se mu je prva uprla.

— Ne poslušajmo ga! Mi nismo hinavci.

— Kaj nas briga, če ti je pokazala hrbet.

— Moji prijatelji ste, vi ne lažete, zato sem med vami!

Ker je Mirko postajal preveč glasen, ga je Marica mirila.

— Ne kriči tako divje.

— On pa je vztrajal.

— Vsi naj slišijo, da živim, vsi naj vedo, da sem dobre volje! Tudi ona naj čuje. Doli naj pride, da se ji zahvalim za vsa ukradena leta za veliko ljubezensko laž, ki sva jo gojila.

— O, bil sem slepec, bolan fante, ki je lepim besedam verjel.

Zdaj se je Tomaž nad njim razkačil.

— Miruj z neumnostjo! Policaja nam za prazen nič privlači.

— Če bi nič ne bilo, bi ostal pred meseci med vami.

Zdaj se je Janko razgibal jezik.

— Kje si hodil?

— Povsod, kjer se je kaj zaslužilo. Stradal sem in hranil denar, da stopim pred njo kot dostojen človek.

Tomaž je znova zavpil:

— Norec! Pij, da se ti jezik zaveže.

Mirko je zastrmel vanj, potem pa pograbil kozarec in si ga ob vsakem novem stavku vnovič natočil. Vsi so kar strmeli vanj, ko je napilval:

— Pijmo!

— Laži v slovo!

— Vam v pozdrav!

— Vsem vlačugam v posmeh in naši Ivici na čast!

— Pijmo zato, ker sem se prvič resnično opil.

Ivica se je vaa stresla.

— S tabo ne pijem!

Mirko je povedel roko in postavil na novo natočeni kozarec na mizo.

— Ivica, ti ne lažeš, tebe imam rad. Če ti je kdo všeč, ga objemaš. Ti nisi hinavka, zato postani moja, moja.

Vrgel se je nanjo in jo objemal z vso pijano strastjo ter poljubljal z divjo razposajenostjo.

Tomaž se je zasmehoval prav ob arca.

— Glejte svetnika, ki samo knjige študira!

Ivica se je Mirka z lahkoto otresla. Zakričala mu je:

— Kaj bi s tabo, ko komaj stojiš!

Hrup se je naglo poleg.

Janko je zadržal na mizo in tudi Mirko se je zleknil na stolih. Ivica se je zagledala v ogledalo in si popravila razmršeno obleko. Natakularica je ostala zaokrobljena. Šoferju se je zdel Mirko zelo zabaven in ga je z naslodo opazoval. Potem je pa pritegnil Ivico k sebi in ji dejal:

(Dalje prihodnjik.)

zabljali za trenutek vse in se u-
dajali opoju, svetu, ki je človeku
pravzaprav tuj od vsega po-
četka, ki ni njegov, ki se je vr-
nil v njegovo življenje sam od
sebe, nepovabljen in je pisal na
njegovo pot, predvsem pa na pot
žena usodne, nepojmljive raze.
Ko so se vrnil k zavesti, je bilo
možem vsem kakor čudne sanje,
v katerih niti niso prav vedeli
ali so resnične, žene pa so vso
zimo hodile žalostne in zaniče-
vane okrog, med njimi mnogo
cvetočih mladih deklet, ki so sto-
pile prvič na pot, ki jo hodijo
nezakonske matere.

Tudi Angela je, ko je prišla
pomlad, rodila svojega tretjega
otroka, drugega sina. Pobraba
ga je bolezen, kakor je pobraba
mnogo otrok v okolici. Zopet je
prišlo poletje, mlačva, zopet zi-
ma, na pomlad pa je kakor sto
drugih žen zopet rodila. In te-
daj je bilo, da ji sosedna ni hote-
la nositi otroka h krstu in se je
je usmislilo mlado kmetko dekle,
neslo otroka h krstu in mu iz-
bralo domače, krščansko ime,
molilo za blagoslov njegovemu
ubogemu življenju.

Župniku so prinesli h krstu že
tretjega nezakonskega otroka v
tednu. Bil je ves rdeč in zari-
pel v obraz, jezero je gledal ba-
bico in mlado botro, godrnjal in
kričal nad njima radi matere
otrokovke, ki je ležala tedaj do-
ma blede in izčrpana; pridržal
si je njeno delavsko knjižico, da
jo pride k njemu osebno iskat.
V nedeljo pa je napovedal prid-
go za žene, stopil določenega dne
razvnet na leco in spregovoril.

— "Žene in dekleta iz fare sve-
tega Jožefa, poklical sem vas in
zbral, da vas opominim dolžnosti
in čednosti, da vas spomnim
Boga, ki ste ga nečistnice in pre-
stestnice pozabile in pustile v ne-
mar. Zavrgle ste božjo podobost,
ki je žarela v vaših srcih in se
poniževala kakor žival pred lastno
poželjivostjo. Zavrnele ste in
pahnjene od božjega prestola,
vaša zvezda ni Marija, čista ma-
ti Stvarniškova; odvrgla je o-
braz od vas, ki ste grešne mate-
re. Ni milosti za vas pred Bo-
gom, ni je za vaše, v grehu ro-
jene otroke — pogubljen je in
pekel čakata na vse, ki se ne
sprepričate. Poklekajte ponižno
k božjemu prestolu in se obtoži-
te in kesajte, da se vas Bog u-
smili, vas in vaših otrok, in vas
ne pahne v temo in ogenj, kjer
je gorje in skripanje z zobmi."

Takrat se je zgodilo nekaj ne-
zaslišanega. Zaropotalo je po
cerkvi. Angela se je bila vrgla
na tla, na to pa privzdignila
blazine oči in zakričala s tujim,
strahotnim glasom:

— "Gospod župnik, raje molite
za nas, ko preklinjate, dvignite
svojo obtožbo do Boga, ki je vili
ogelj v naša srca in telesa in ga
ni pogasil!"

Ženake so jo odvedle iz cerkve.
Župnik je svojo propoved kma-
lu končal in ko je stal v svoji
sobi, je dejal:

— "Teško si mi naložil, Gospod."
Tako se je v strahu in trepetu
pričelo življenje male Marije,
uboge hčerke grešne matere An-
gele. — Iz Zenskega lista.

NAROČNIKI POZORI!

Znamenje (March 31, 1932),
pomeni, da vam je naročnina po-
tekla ta dan. Ponovite je pra-
vočasno, da vam lista ne usta-
vimo. Ako lista ne prejmete,
je mogoče ustavljen, ker ni bil
plačan. Ako je vaš list plačan
in ga ne prejmete, je mogoče
ustavljen valed napačnega na-
slova, pišite nam dopisnico in
navedite stari in novi naslov.

Nali zastopniki so vsi dru-
štveni tajniki in drugi zastopni-
ki, pri katerih lahko plačate na-
ročnino.

Naročnina na celo leto je \$5.00
in na pol leta pa \$3.00. Člani
SNPJ doplačajo \$4.50 na leto,
na pol leta \$2.50.

Za mesto Chicago in Cicero na
leto \$7.50, pol leta \$3.75, na čla-
no \$6.50.

Za Evropo stane na pol leta
\$4.50, na celo leto pa \$9.00.
Teden stane na Evropo \$1.70.
Člani doplačajo samo \$1.00 na
politeno.

Mladinski List stane na celo
leto \$1.50.

Upravišтво "PROSVETA"
2857 S. Lawndale Ave., Chicago

Naročite Mladinski list, naj-
boljši mesečnik za slovenske
mladine!

ROJSTVO ČLOVEKA

Rojen je bil tam, kjer je uso-
jeno ljudem, da delajo od zibel-
ke do groba. Veliki krog: neza-
dovoljnost, skrbi in delo so ga
obdali takoj, ko je zagledal luč
sveta.

Njegov pojav ni vzbudil nič
posebnega veselja in nade, niti
posebne žalosti. "Ko je že tu, naj
ga le kdo živi," je obupano mi-
slil oče. "Pa tudi če pogine, bo
to božja volja". Misli je na to,
pa se takoj za tam pojavi tudi
misel o povečanih izdatkih, in on
se zlomi pod težo te misli. Toda
ni si upal, da to misel gladko iz-
reče. Njegova blede žena je le-
žala poleg deteta, arečna mati, in
je z zelo izmučenim, vendar oča-
ranim pogledom gledala na tega,
ki mu je pravkar dala življenje.

Ali oče je bil bojazljivi suženj
tega velikega kroga, mračnega
kroga, in dokler je nagnjen na
postelj, z moško radovednostjo
opazoval rožnato, malo človeško
bitje, majhne rokice in nogce, ni
mogel, da ne bi izgovoril:

"Tako, žena, zdaj bomo mora-
li bolj štedljivo živeti."

Trdil se je, da bi svojem ma-
lokrvnemu obrazu, sirovemu in
plašljivemu obnem, dal nežen iz-
raz. Čutil je, da bodo morale nje-
gove besede izzvati bolno čustvo
v srcu žene, ki je ležala pred
njim. Hotel ji je pokazati, da jo
razume. Ali žena je molčala in iz-
begovala pogledu človeka. Na
njenem preprostom obrazu, iznad
širokega, mesnatega nosa, se je
pokazala bolna črta, ali je kmalu
spet izginila. Njena blede roka
se je dvignila z instinktivno
kretnjo, kakor v obrambo nad
detetom.

"Ne razume!", mu šine v mi-
slih in se zagleda vase. Ta hip
on potlači svojo naglo razdra-
ljivost in zadržati običajne suro-
ve besede. Skloni se še bolj nad
novim, majhnim človeškim bit-
jem. Jezilo ga je, da ga žena ni
razumela. Mar ni rekel te be-
se iz skrbi za ženo, za nje vse?

Življenje mu ni bilo lahko. S
svojem delom je skrbel za vse,
česar jim je bilo neobhodno po-
trebno. Njej ni treba, da mu še
otežkočuje.

Njena instinktivna kretnja z
roko mu je povedala, da bo ona
zdaj, ko je že drugo dete tu, vse
več zahtevala od njega hranilca.
Morda bo radi otroka hotela tu-
di, da seže po malih prihrankih,
zbranih s težko muko, a katere
je pustil on za skrajno silo. Na
to bi gledal on kakor na neoprot-
stljivo lahkomišelnost.

Z nežnim tonom in izrazom je
poskušal uveriti ženo, da ne bi
smela tako delati. "Moramo pa-
metno uravnati stroške in pa-
ziti na vsak krajcar," ji je na-
glaševal, kadarkoli ji je dajal
tedenske zaslužek. "Štedljivo,
štedljivo!"

Čakal je, da bo ona kaj rekla,
ali ona ne reče nič.

V njenem molku je čutil upi-
ranje.

Drugače je zmirom klonila
pred njegovim vplivom moža in
razuma. Zdaj je občutil neki od-
por, ki mu je bil na poti. V nje-
govem duhu se jasno začrta bo-
doča življenaka pot njegovega
sina. Sin bo živel, kakor je ži-
vel njegov oče, kakor je živel
njegov ded. Rad bi mu dal izob-
razbe, ali kje naj vzame sred-
stva?

Tudi njegov oče ga ni pustil,
da bi končal osnovno šolo. Ze v
devetem letu je moral kot va-
jenec k nekemu slikarju. V dva-
najstem letu je prenašal težka
bremena v neki fabriki. Večere
je pridno uporabljal za učenje,
da bi postal dober strugar.

Njegovemu sinu bo bolje. Oče-
tu mora pomagati, da prehrani
družino. Tako je živel on sam,
tako njegov oče, tako žive vsi,
ki so zaprti v veliki mračni
krog.

To so bile njegove misli po o-
nih opreznih, izprašujočih beše-
dah. Blede žena je to dobro raz-
umela. Ali ona je bila mati in
njena kretnja z roko je značila
upiranje.

Človek je razumel njeno kre-
tnjo, pa ni mogel iti za njenim
čustvovanjem. Začuden, v ne-
jaani zavesti krivice jo je gledal
z motnim pogledom. Poleg ču-
stva krivice je bilo v pogledu
tudi otroške radovednosti člove-
ka pred veliko tajno ženo.

Ni si upal, da bi ji naspro-
val, in reče pomirljivo, bolj sa-
memu sebi kot njej:

"Vseeno, Bog nam bo poma-
gal. Ko fant odraste, nam bo v
pomoč."

Ali žena je neprestano molča-
la, in njegovo čudenje je raslo.
On opazuje drhteče kretnje nje-
nih obrvi in kotov ust in ob-
čuti, da jo je spet užalil. On ni
razumel, da je ona, žena, naj-
globlje prežeta s silovitostjo
največje tajne, ki je šla skozi
njo. Da je on užalil njeno ču-
stvo, govoreč ta hip o skrbih
vsakdanjosti.

Samo ona ni mogla svoja ču-
stva odeti v besede, kakor bi ra-
da. Njen duševni obzor je bil o-
zek, njen jezik siromašen, a nje-
ne misli se niso mogle dvigniti
do abstraktnosti. Svoja čustva
je mogla izražati samo na na-
čin, ki je bil lasten njenemu
bitju.

"Ne, ne, motiš se; on ne bo,
kakor ti v dvanajstem letu, mo-
ral nositi železo po fabriki," je
sanjala s pogledom, trenutek na
otroku, trenutek na stropu. "On
ne bo, kot ti, vse svoje življenje
bil suženj fabrike. Na vsak na-
čin, brezpogojno, ga bom dala po-
moč."

REDKA PRILIKA ZA VARNO INVESTICIJO

Na prodaj je na vogalu dve nad-
stropna iz opeke zidana hiša, dva-
krat po 6 sob stanovanje. Zemlja
meri 280x205, sadno drevje, itd. Pro-
dam za nizko ceno. Morate videti,
da lahko ocenite. Dobra svezna v me-
sto le 32 minut vožnje. Oglasite se
osebno pri: L. F. Phillips, S. W.
Cor. Finley & Maple Sts., Lombard,
Ill. (Adv.)

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake
t.d. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem
jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J.
DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerno, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA

osnovni šoli, da se dalje uči. A
ko bo končal, ne bo delavec, am-
pak uradnik, čisto sigurno ...
Morda knjigovodja!"

Nejasno si je predstavljala, da
je to neka važna oseba, solidna,
s cigareto v ustih, kot direktor
fabrike, o katerem ji je pripove-
doval mož. "In fant hoče tudi bi-
ti tak," je mislila z določenim
čustvom sovražnosti proti mo-
žu.

Dalje niso segale njene sanje.
Vedela je samo, da so v tem
temnem krogu, ki jih je vse za-
piral, višji in nižji. A, da je še
ta krog tudi umetno zaprt, ni
slutila. Niti v sanjah ni mogla
prekoračiti njegove usodnosti
polne meje. Samo o nekem bolj-
šem mestu v okviru kroga, je
sanjala za svojega otroka.

"Nočem se z njim pripraviti,"
si je zvitno mislila, "čakajmo
boljših časov. Z božjo pomočjo
bomo prišli do tega."

Prime za široko, koščeno ro-
ko človeka in jo potegne preko
mekke otroške glave, pokrite z
lasmi.

Nikdar v njeni vsakdanjosti
ne bi bilo prostora taki premiš-
ljivi ženski nežnosti, zdaj je to
opravičeval samo poseben tre-
nutek.

"Poglej, kako je lep naš ma-
li," reče in prenese pogled s spe-
čnega otroka na človeka. On ob-
čuti njeno naivno zvitost, ali se
spet ne upa, v trem trenutku,
da bi bil proti njej.

Bledo lice žene je žarilo od si-
jaja dosežene zmage.

Človek je bolesto premišlje-
val. "V dveh letih dvoje otrok!
A kaj če pride še kakšen? Tež-
ko bo življenje, dokler ne odras-
tejo. In da žena tega noče raz-
umeti ..."

Nerodno poljubi ženo in otro-
ka.

To se je tako redko dogajalo
v njegovem težkem življenju.
Bilo je tako izvanredno.

Potem ponovi z ostrim nagla-
som: "Malček nam mora biti
velika pomoč. Naj samo kaj odras-
te ..."

SLOVENSKA NARODNA POD-
PORA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in še
posebno list Prosveta za koristi,
ter potrebno agitacijo svojih
društter in članstva in za propa-
gando svojih idej. Nikakor pa
ne za propagando drugih po-
dornih organizacij. Vsaka or-
ganizacija ima običajno svoje
glasilo. Torej agitatorični dopol-
ni naznanila drugih podpornih
organizacij in njih društter naj
se ne pošiljajo listu Prosveta.

Milena Mohoričeva:

MALA MARIJA

V marofu, ki leži že dokaj let
pod zelenim vencem gor in ga
obkrožajo v daljavo na drugi
strani prostrana polja in trav-
niki, se je zgodilo v letu Gospo-
dovem devetnajststotridasetem.
V mali kajkani in zaprtašeni so-
bici, iz katere je eno samo, malo
okence vodilo pogled preko ne-
pregledne ravni in ji je bila edi-
na oprema stara, črvojedna mi-
za, postelj in omara, je ležala že-
na in odgovarjala babil:

"Res ne vem, gospa, kdo bo
nosil h krstu, ko je sosedna Lizi-
ka izbegnila. Moj mali, ubogi
otrok!"

"Potolajte se, Angela, po-
iščem vam drugo botro. Bog bo
že dal, da bo živeła, če je ustva-
ril vašo hčerko."

"Pa župnik, župnik bo hud.
Pomislite, četrti nezakonski o-
trok od četrtega moža. To je
najhujše od vseh."

Otrok je zajokal, babica je bi-
la odšla. Mati ga je vzela k sebi
in zopet je bila sama s svojo bo-
lečino. Pogledala je na steno,
kjer je visela stara zaprašena
podoba.

"Oari se name, nebeška go-
spa, ozri se name v moji elabo-
sti in grehoti, ki si čista in lepa,

ko rosa jutranja. Rodila si dete
in veš za bolečino žena, veš za
tuge in skrbi materinske. Pošlji,
kraljica nebes, moji mali hčerki
močnejše srce kot ga je imela
njena mati. Stoj ji ob strani
prebelažena in je ne zavrzil, kot
jo bo zavrgla vsa arenja od ma-
lih do velikih. Pošlji kazem me-
ni, grešni materi, ne nalagaj je
moji mali siroti. Amen."

Zajel jo je sen. Oživila je
pred njo pomladna veselost nje-
nih dni, kakor bi jo doživljala
ponovno. Bila je dekle. Z ma-
terjo sta životarili, kakor je ži-
votarilo že nešteto mater in hče-
ra, prišla je pomlad, kakor jih
je prišlo že tisoč in tisoč, z njo
se prišlo noči in zemlja je duhte-
la v skrivnostni in jasmin ter a-
kacije so zavijale misel v sen;
bili so mladi fantje, ki so ukali
akozil vas in trkali na okna
lepih deklet, kakor so to že pre-
često.